

Teulings

Hiermede wil niet gezegd zijn, dat door mij aldus wel enige positieve bijdrage omtrent de analyse van de handelsbalanscijfers is gegeven. Maar dat zulke factoren als voorraadvorming werkzaam zijn geweest en wellicht nog zijn, is wel waar-schijnlijk.

Wat daarvan zij, de algemene beleidslijn, als door de Regering uitgestippeld, behoeft hiermede niet te staan of te vallen. Het is echter wel van belang voor een evenwichtig oordeel omtrent de te nemen maatregelen, dat wij omtrent de betekenis der verschillende op het beeld van betalings- en handelsbalans inwerkende factoren enig reëel inzicht verkrijgen, al behoeft dit absolute zekerheid niet in te sluiten.

Daarom zou ik de Regering willen vragen te bevorderen, dat zij de mogelijkheid zal nastreven met behulp van het haar ter beschikking staand deskundig apparaat — een Kamerlid kan individueel hier niets bereiken — bij de op komst zijnde Regeringnota over de te nemen financieel-economische maatregelen zoveel als mogelijk is in deze sector gegevens aan de Staten-Generaal te verstrekken.

Wat betreft de weergave van het advies van de Sociaal-Economische Raad, waarover in het Voorlopig Verslag enige opmerkingen zijn gemaakt, is 's Ministers verweer in zijn Memorie van Antwoord, dat door hem gesproken is over „suggesties” en niet over „voorstellen” van de Sociaal-Economische Raad ter zake van belastingverhoging.

Ik heb alle waardering voor dit subtiële onderscheid van bewoording, maar de kern van de zaak, waarover het bij de suggestie van de Sociaal-Economische Raad tot belastingverhoging gaat, ligt niet in de vraag, of het hier om een suggestie of om een voorstel gaat, maar ligt in feite in het suppletore karakter daarvan, aangeduid met de woorden „Bij het ontbreken van de mogelijkheid (van eerder genoemde mate van beperking der Overheidsuitgaven), dan enz.”

Laten wij intussen over deze citaatkwestie niet meer dan nodig is voor een juiste probleemstelling twisten of kibbelen. Het gaat thans over de stellingneming tegenover het aanhangige wetsontwerp. En dan wil ik niet verhehlen, dat deze beslissing in de sfeer van de huidige omstandigheden — ook internationaal gezien — voor mij mede bepaald wordt door de psychologische indruk op ons volk, welke zou worden gewekt door een afwijzen van dit wetsontwerp, nu wegens ons bezwaar, gelegen in de mijns inziens vóórtijdige stellingneming in en over het geheel van te nemen maatregelen, waartoe de Eerste Kamer dan gedwongen wordt. Terwijl ik daarnaast de voorgenomen afschaffing van de omzetbelasting op textielproducten niet van de hand wil wijzen. Als Eerste Kamer zitten wij nu eenmaal vast aan de z.g. „koppelverkoop”, waaraan niet te ontkomen is, hetgeen het geval is, wanneer wij verschillende voorstellen, over verschillende zaken handelende, in één wetsontwerp te behandelen krijgen; de Eerste Kamer zit dan aan een beslissing over het totaal der ingediende voorstellen vast en kan niet aan de onderdelen tornen.

De keuze der belastingverhogende maatregelen is op zich gezien naar mijn mening door de Minister met zakelijk sterke motieven gedaan en verdedigd. Stelt men zich met de Regering op het standpunt, dat er op het terrein van de belastingen iets moet gebeuren, of aanvaardt men althans — zij het met erkenning van de bezwaren, als door mij ontwikkeld —, dat dit nu geschiedt in de vorm van „overcompensatie”, dan lijkt mij die keuze, met alle daaraan verbonden bezwaren, wel verantwoord. In deze zin heb ik begrip voor wat de geachte bewindsman in zijn Memorie van Antwoord noemt „de innerlijke redelijkheid van de voorstellen”, welke dan wordt geacht te zijn gelegen in het feit, dat de hier te verhogen specifieke rechten gelijk bleven, terwijl de prijzen zijn gestegen, dus van vanwege de daling van de relatieve druk dier rechten.

Alleen ten aanzien van het terugbrengen van de omzetbelasting voor gedistilleerde dranken van 8 op 5 pct. blijven wij onbevredigd. Wij behouden ons het recht voor, daarop bij de behandeling van hoofdstuk VII B der Rijksbegroting voor 1957 terug te komen.

De heer Van Hall: Mijnheer de Voorzitter! Het feit, dat onze Kamer tussen Kerstmis en Nieuwjaar bijeenkomt om een beslissing te nemen over een wetsontwerp, hetwelk op 12 en 13 december jl. in de Tweede Kamer is behandeld, bewijst wel, dat dit college van senioren bijzonder hard kan lopen, als het zelf de noodzaak hiertoe aanwezig acht. Intussen vraag ik mij wel af, of onze vergadering op zo'n korte termijn nog wel veel kan bijdragen tot de gedachtenwisseling over dit wetsontwerp, gezien de uitvoerige discussies, die in de Tweede Kamer hebben plaatsgevonden. Het is waar, ook deze Kamer was gepresseerd, waardoor misschien het amendement van de heer Lucas niet die kritische aandacht heeft ontvangen, die het mijns inziens verdiende — ik kom hierop straks nog terug —, maar het komt mij voor, dat de zakelijke aspecten van het wetsontwerp in de Tweede Kamer vrij grondig de revue hebben gepasseerd en ik gevoel er dan ook weinig voor, speciaal ook na de woorden, die de vorige sprekers hieraan hebben gewijd, de aandacht van u, Mijnheer de Voorzitter, de Minister en de Kamer onnodig in beslag te nemen door lange beschouwingen te houden over de feitelijke inhoud van wetsontwerp no. 4550. Mijn politieke vrienden en ik kunnen ons, met de meeste sprekers van hedenmiddag, geheel verenigen met verlenging van de vrijstelling van omzetbelasting van textielproducten na 31 december a.s. Wij zijn met de bewindsman van oordeel, dat compensatie voor de schatkist gevonden moet worden voor de inkomsten, die door de verlenging van de vrijstelling verloren gaan, en wij zijn van mening, dat de door hem voorgestelde compensatie aanvaardbaar is. Ongetwijfeld zouden aan deze voorstellen uitvoerige beschouwingen vastgeknoopt kunnen en wellicht ook moeten worden, Mijnheer de Voorzitter! Nu wil het echter, dat wij, in tegenstelling tot de Tweede Kamer, zoals vorige sprekers ook reeds hebben opgemerkt, nog niet toe zijn gekomen aan algemene financiële beschouwingen, beschouwingen overigens, die, zoals de Minister in zijn antwoord op ons Voorlopig Verslag terecht opmerkt, slechts dan werkelijk vrucht dragend kunnen zijn, indien het gehele complex van maatregelen, hetwelk de Regering zich denkt voor te stellen, bekend zou zijn, een omstandigheid, waarop ik, eerlijk gezegd, niet reken, Mijnheer de Voorzitter, gezien het tijdstip, hetwelk voor het houden van deze algemene financiële beschouwingen is vastgesteld. Ik vrees, dat, indien wij ons nu in uitvoerige beschouwingen zouden begeven naar aanleiding van dit wetsontwerp, wij vóór oudejaar niet klaar zouden komen. Intussen wil ik echter wel een opmerking maken over het feit, dat verwacht wordt, dat de z.g. compensatie een belangrijk groter bedrag aan belastingen zal opbrengen dan de heffing op textielproducten met zich zou hebben gebracht.

Mijnheer de Voorzitter! Uit de gegevens, die de laatste weken bekend zijn geworden en die de Minister aan de Tweede Kamer heeft medegedeeld, blijkt overduidelijk, dat de financiële positie van ons land vandaag aan de dag niet zeer rooskleurig is. Het is niet nodig, Mijnheer de Voorzitter, in een alarmstemming te geraken, wij hebben soortgelijke periodes meer gekend, ik denk met name aan de z.g. Koreaperiode, en het is mogelijk, dat, indien doeltreffende maatregelen genomen worden, wij ook over deze moeilijkheden wel weer heen zullen komen. Het heeft mijns inziens echter geen enkel nut, ja, het is zelfs gevaarlijk om te veronderstellen, dat het zo'n vaart niet zal lopen, dat het met onze volkomen scheefgetrokken betalingsbalans vanzelf wel weer voor elkaar zal komen, dat er plotseling wel weer kapitaal zal komen om onze kapitaalmarkt, die geheel vast is geraakt, weer in beweging te brengen, m.a.w. te suggereren, dat de zwartgallige voorstelling van zaken uitsluitend gegeven wordt om onnodige maatregelen door te drijven. De toestand is ernstig, Mijnheer de Voorzitter, en inmiddels is gebleken, dat de schattingen, die het S.E.R.-rapport bevat, zoals de Minister ook in de Tweede Kamer heeft medegedeeld, op grond van later bekend geworden gegevens veel te optimistisch zijn geweest. De toestand is ernstiger dan de S.E.R. ten tijde van de samenstelling van zijn rapport kon verwachten. In dit verband moge ik verwijzen naar het artikel van prof. S. Posthuma in „Economisch-Statistische Berichten”

Van Hall

van 19 december jl., waar een en ander nog eens nadrukkelijk vermeld wordt. In ditzelfde nummer komt ook een artikel voor van dr. W. Drees jr., getiteld „Prognoses, adviezen en bestedingsinflatie”, waaruit nog eens duidelijk naar voren komt de grote moeilijkheid, verbonden aan het maken van verantwoorde prognoses. Dr. Drees memoreert hierin, dat velen — hij noemt in zijn artikel met name een bijdrage van prof. Witteveen in september 1954 in „Economisch-Statistische Berichten” — in 1954 en 1955 de wenselijkheid van de toen doorgevoerde belastingverlagingen betwijfeld hebben.

U weet ook, Mijnheer de Voorzitter, dat mijn politieke vrienden deze voorstellen toen slechts na zeer lange aarzeling aanvaard hebben. Naar onze mening nu heeft het verloop van zaken wel duidelijk aangetoond, dat de belastingverlaging in 1955 een misgreep is geweest en een van de elementen heeft gevormd, waardoor de huidige moeilijke situatie is ontstaan.

Om deze redenen voorzie ik dan ook, dat in de door de Regering te treffen maatregelen, zulks in overeenstemming met het advies van de S.E.R., zekere belastingverhogingen zullen zijn inbegrepen, ja, wij verwachten zulks. Daarom hebben wij er dan ook geen enkel bezwaar tegen om thans, vooruitlopende op de nader aan te kondigen maatregelen, onze stem te geven aan het wetsontwerp 4550, waarvan de Minister per saldo grotere inkomsten voor de schatkist verwacht, Mijnheer de Voorzitter! Van verschillende kanten is de Minister gevraagd zijn taxaties van de opbrengst der verhoogde belastingen op benzine en gedistilleerd waar te maken. Wij hebben allen het, wetenschappelijk ongetwijfeld verantwoord, rapport van dr. Van de Woestijne gekregen, waarbij betwijfeld wordt of de verhoging van de accijns op gedistilleerd wel enige meerdere opbrengst voor de schatkist zal brengen. Hedenmiddag hebben wij een college van ons geacht medelid de heer De Wilde hierover gehoord, dat op zich zelf zeer interessant was.

Mijnheer de Voorzitter! De ervaring heeft mij langzamerhand wel geleerd, dat men verstandig doet bij het voorbereiden van ingrijpende besluiten de zaken zo goed mogelijk te onderzoeken en zo mogelijk wetenschappelijk te doen uitmaken, wat de mogelijke gevolgen zouden kunnen zijn. Dezelfde ervaring heeft mij echter geleerd, dat de praktijk vaak heel anders uitkomt, en ik geloof dan ook met de Minister, dat de kansen groot zijn, dat de voorspellingen van dr. Van de Woestijne ten aanzien van de gevolgen voor de schatkist te somber zullen blijken te zijn. Met alle grote waardering voor de resultaten, die economen en speciaal econometristen weten te bereiken bij hun prognoses, heb ik toch ook waardering voor de zelfkennis van de directeur van een grote bankinstelling, die, toen hem gevraagd was, wat hij dacht, dat er in de nabije toekomst met de valuta van zijn land zou geschieden, antwoordde:

„Mijnheer, die vraag moet u mij niet stellen; ik ben slechts de directeur-generaal. Voor de beantwoording van uw vraag moet u twee verdiepingen hieronder zijn. U vraagt dan maar naar de profetenafdeling.”

Mijnheer de Voorzitter! Ten slotte zou ik nog gaarne een opmerking maken over de wijziging, dit het ontwerp in de Tweede Kamer heeft ondervonden door aanneming van het amendement-Lucas. Mijn politieke vrienden en ik betreuren het feit, dat de meerderheid der Tweede Kamer de Regering op deze wijze onder dwang heeft gezet. Wij sluiten ons gaarne aan bij de opmerkingen, die naar aanleiding van dit voorstel zowel door de Minister als door de geachte afgevaardigde de heer Vondeling in de Tweede Kamer zijn gemaakt. Na doorlezing van hetgeen over dit onderwerp in de Tweede Kamer naar voren is gebracht, kan ik mij niet onttrekken aan de indruk, dat bij de besluitvorming ten aanzien van dit voorstel bij sommige afgevaardigden de naweeën van de langdurige en moeizame Kabinetsformatie een zekere rol hebben gespeeld. Ik vind dit niet geheel sportief, Mijnheer de Voorzitter! De Minister zag zich bij zijn ambtsaanvaarding voor de oplossing van vele moeilijke problemen gesteld, problemen, die voor een deel — ik denk hierbij speciaal aan de bedroevende ontwik-

keling van onze betalingsbalans — ingrijpende maatregelen op korte termijn vereisen. Hij werd tevens, door de omstandigheid, dat de vrijstelling van omzetbelasting op textielproducten op 1 januari 1957 kwam te vervallen, gedwongen snel met voorstellen ten aanzien van dit onderwerp te komen en verbond hieraan compensaties, die voor de schatkist onontbeerlijk zijn. Hem wordt dan een term als „koppelverkoop” voor de voeten gegooid, een denigrerend woord, hetwelk er slechts toe kan leiden om het wetsontwerp niet op zijn eigen merites te beschouwen.

Koppelverkoop door een winkelier houdt immers in, dat de winkelier iets in zijn winkel heeft, dat hij eigenlijk niet wil verkopen; hij doet het ten slotte toch, omdat hij daarbij iets kan verkopen, dat hij anders niet kwijt kan, waar hij af moet. Bij dit wetsontwerp ligt het anders. Wij hebben hier vanmiddag vernomen — in de Tweede Kamer hebben wij het ook gehoord —, dat ieder er eigenlijk gaarne mede akkoord gaat, dat de afschaffing van de textielbelasting op textiel wordt gecontinueerd. Het ligt hier dus anders dan bij de winkelier met zijn koppelverkoop. Wij allen wensen wat de Minister ons aanbiedt. Daarom vind ik die term „koppelverkoop” ongelukkig.

Het gevolg is geweest, dat de Minister wel krijgt wat hij wenst, maar met de bepaling erbij, dat de nieuwe belastingen na twee jaar weer moeten vervallen. Mijnheer de Voorzitter! Ik vind deze handelwijze onverstandig. Het is natuurlijk te hopen, dat binnen twee jaar de omstandigheden weer zo zullen zijn, dat de maatregelen, die nu noodzakelijk zijn, verzacht of misschien geheel opgeheven kunnen worden. Ik heb het volle vertrouwen, dat deze Minister zijn taak ook zo zal opvatten, maar waarom hem op deze wijze aan banden leggen? De geachte afgevaardigde de heer Van Leeuwen heeft in de Tweede Kamer een opmerking gemaakt, die u kunt vinden op blz. 419, linkerkolom, van de *Handelingen*.

De heer Van Leeuwen — ik citeer hem letterlijk — zeide:

„Ik heb met de tijdelijkheid van wettelijke regelingen slechte ervaringen opgedaan; vandaar, dat een amendement om bij deze wet die tijdelijkheid te verkrijgen mij niet zo bijzonder ligt. Dit heeft ook een diepere grond. Ik meen, dat het betreffende amendement niet zou zijn ingediend, indien wij een behoorlijke analyse hadden gehad van de oorzaken, waardoor de zaken in Nederland scheef zijn gelopen, waardoor wij met een overbesteding en met een tekort op de handelsbalans zitten.”

Op dit moment, Mijnheer de Voorzitter, werd de heer Van Leeuwen onderbroken door de Voorzitter van de Tweede Kamer, die de heer Van Leeuwen erop wees, dat het amendement op dat moment nog niet aan de orde was. De heer Van Leeuwen vervolgde toen:

„Dan zal ik er later op terugkomen. Ik wil nu alleen zeggen, dat die tijdelijkheid mij slecht bevallen is.”

Tot zover de heer Van Leeuwen.

Mijnheer de Voorzitter! Ik heb daarna de *Handelingen* van de Tweede Kamer naarstiglijk bestudeerd, maar voor zover ik heb kunnen nagaan, heeft hij verder het woord niet gevoerd. Ik betreur zulks, want wellicht hadden zijn argumenten ertoe kunnen leiden, dat het amendement-Lucas niet zou zijn aangenomen, en dat deze tijdelijkheid, die ik met de heer Van Leeuwen en vele anderen uit den boze acht, niet in het wetsontwerp zou zijn opgenomen.

Mijnheer de Voorzitter! Ik ben nogal uitvoerig op de kwestie van het amendement-Lucas ingegaan, omdat ik, zuiver zakelijk bekeken, de motieven van de meerderheid der leden van de Tweede Kamer niet begrijp. Het zal wel aan het feit liggen, Mijnheer de Voorzitter, dat ik door mijn werkkring geneigd ben de problemen, waarmede wij hier thans geconfronteerd worden, allereerst van de zakelijke kant en daarna pas van de politieke kant te bezien. Uit de gang van zaken bij de Tweede Kamer ben ik geneigd te veronderstellen, dat ik hierin niet alleen mijn politieke vrienden, maar ook de geachte afgevaardigde de heer Van Leeuwen aan mijn kant vind.

Van Hall e. a.

Hoe is immers de toestand, Mijnheer de Voorzitter? De Minister van Financiën — ik kan misschien beter zeggen het Kabinet — ziet zich genoodzaakt op korte termijn met ingrijpende voorstellen te komen om verbetering te brengen in de moeilijke situatie, waarin ons land zich bevindt, een situatie, die nog aanzienlijk verergerd wordt door de ontwikkeling van de buitenlandse politiek gedurende de laatste twee maanden. In plaats van de Minister royaal steun te verlenen bij een voorstel, verlenging van vrijstelling van omzetbelasting op textielproducten, waar iedereen zonder uitzondering voor gepoorterd blijkt te zijn, gaat men hem hindernissen op de weg leggen bij het uitwerken van zijn toekomstig beleid. Ik geloof niet, Mijnheer de Voorzitter, dat wij hiermede op de goede weg zijn. Wanneer men op deze wijze telkens met de linkerhand wegneemt, wat men met de rechterhand aanbiedt, vrees ik, dat het lang zal duren voordat de maatregelen, die noodzakelijk zijn om uit de huidige impasse te komen, genomen zullen zijn. Toen ik gelezen had, Mijnheer de Voorzitter, hoe de gang van zaken ten aanzien van dit wetsontwerp no. 4550 geweest was, kwam mij een gebeurtenis uit de laatste wereldoorlog in herinnering. Hoewel niet van directe toepassing op het gebeurde ten aanzien van dit wetsontwerp, zit er toch misschien wel een les in verscholen en ik zou hiermee mijn betoog willen beëindigen.

In een plaats in het westen van ons land woonde een oude dame in een heel groot huis. Zij had vele kasten met oud porcelein en vele andere kostbaarheden; het was wat je noemt een omvangrijke menage. Plotseling werd haar huis door de Duitsers gevorderd; binnen enkele dagen wilden zij erin. Het was een probleem, hoe haar huis ontruimd te krijgen; kinderen, om haar te helpen, had zij niet. Toen sprong een nichtje in, een jonge vrouw met vier kleine kinderen. Dagen en nachten zwoegde deze om alle kostbaarheden in te pakken en juist op tijd kwam men klaar. De oude dame was haar nicht erg dankbaar en toen bij opruiming van de garage een hele mooie kinderslee te voorschijn kwam, zei ze spontaan: „Je hebt mij zo goed geholpen. Wil je deze slee misschien cadeau hebben? Het antwoord van het nichtje was: „O, wat zullen de kinderen dat fijn vinden; zo'n mooie slee hebben zij nog nooit gezien!” De oude dame schrok toen van haar eigen royaliteit en zei: „Ja, neem haar maar mee voor de kinderen, maar denk eraan, als er sneeuw valt, moet ik haar terug hebben!”

Mijnheer de Voorzitter! Het is verre van mij de vóórstemmers van de motie-Lucas met deze oude dame te willen vergelijken; ik geloof echter, en dit in alle bescheidenheid, die mij past als zo jeugdige lid van deze Kamer, dat een tikje meer vertrouwen in de motieven en beweegredenen van de Regering en speciaal van de Minister van Financiën in het begin van diens ambtsperiode op zijn plaats zou zijn.

De heer **Seegers**: Mijnheer de Voorzitter! Ik wil beginnen met ook uit te spreken datgene, wat verschillende vorige sprekers hier hebben vastgesteld, nl. dat de uitermate snelle behandeling van deze aangelegenheid de kwaliteit van de behandeling zeer sterk heeft beïnvloed.

In de op dit wetsontwerp betrekking hebbende stukken is van de zijde der Regering voortdurend opgemerkt, dat men dit wetsontwerp vooral moet bezien tegen de achtergrond van het algemene financiële beleid, terwijl juist ten aanzien van dat beleid noch de Regering, noch de Tweede en Eerste Kamer in de gelegenheid zijn geweest uiteindelijk hun standpunt te bepalen, zoals door de vorige sprekers is gezegd. Ik wil dit onderschrijven. Het is immers te begrijpen, dat een maatregel als het handhaven van de afschaffing der omzetbelasting op textiel een gat slaat in de opgestelde begroting, al wil ik hierbij de kanttekening maken, dat het voor de Regering, die de begroting heeft opgesteld, alleszins mogelijk zou zijn geweest, met deze definitieve opheffing bij de hier aan de orde zijnde heffing rekening te houden. Dit is blijkbaar niet gebeurd, nu men toch komt met een wetsontwerp, strekkende tot definitieve afschaffing van de omzetbelasting op textiel. Nu moet men na-

Seegers

tuurlijk een middel vinden om dat gat te dichten. Dat zou alleen mogelijk zijn, wanneer men volledig vrij en volledig in de gelegenheid was om te zoeken naar de dekkingsmiddelen en indien dat gebeurde binnen de grenzen van het algemene financiële beleid, want alleen dan zou het mogelijk zijn te denken aan middelen en maatregelen die in een ander vlak liggen dan die, welke in het onderhavige wetsontwerp als compensatie zijn genoemd.

Mijnheer de Voorzitter! Wij achten daarom deze behandeling alleszins onjuist en wij menen, dat zij niet een volledige behandeling mogelijk maakt.

Bovendien is, naar mijn mening, veel te veel gewerkt met het tekort van de schatkist en met dat van de betalingsbalans. Deze tekorten zijn voortdurend naast elkaar gesteld als de beide motieven, die voor dit wetsontwerp zouden gelden. De heer Vonddeling heeft in de Tweede Kamer dan ook gezegd, dat hij het daarmede niet eens was, dat men het tekort in de schatkist en de positie van de betalingsbalans als twee gelijk werkende oorzaken naar één doel kon beschouwen. Mijnheer de Voorzitter! Ik ben het hiermede eens, want de zaak ligt toch zo, dat men bij een sluitende begroting een niet-sluitende betalingsbalans zou kunnen hebben en omgekeerd een sluitende betalingsbalans zonder een sluitende begroting. Of nu inderdaad de maatregelen, die ter versterking van de schatkist zouden moeten worden genomen, tegelijkertijd de betalingsbalans zouden kunnen beïnvloeden, is een vraag, waarover misschien te discussiëren zou zijn, indien ons daarover het nodige bewijsmateriaal was voorgelegd. Het blijft in de stukken echter slechts een bewering, zonder dat wordt aangetoond, waar de relatie van die beide elementen ligt. Men zou dus een discussie in de ruimte krijgen en men kan tegenover degenen, die beweren, dat deze relatie wel bestaat, slechts zeggen: dat is niet bewezen en ik neem dus aan, dat zij niet bestaat. Voor een degelijke discussie zou inderdaad in den brede moeten worden ingegaan op het algemeen financieel beleid en ik zal mij hieraan niet wagen, omdat dit thans buiten de orde is.

Mijnheer de Voorzitter! Met betrekking tot de klacht over de koppelverkoop heeft mijn geachte collega de heer Van Hall zoëven gezegd, dat hij die uitspraak niet accepteert, omdat koppelverkoop eigenlijk betekent, dat de winkelier iets verkoopt, wat graag gaat, tegelijk met iets, dat niet graag gaat. Mijnheer de Voorzitter! Ik geloof, dat, als ooit een karakteristiek precies slaat op de concrete situatie, het juist bij dit wetsontwerp het geval is. Immers, het grage in dit wetsontwerp is het definitief opheffen van de omzetbelasting op textiel en het minder grage zou dan moeten bestaan in het brengen van nieuwe heffingen op andere artikelen. Ik geloof dus, dat die karakteristiek, die eigenlijk zou moeten bewijzen, dat dat standpunt onjuist is, integendeel de juistheid ervan aangeeft.

Ik herinner me uit mijn jeugd, hoe in deze omgeving werd gediscussieerd, wel niet over de koppelverkoop, maar over de gedwongen winkelnering, die ook verband houdt met hetgeen ons nu wordt voorgelegd. Wij hebben hier een voorstel om de omzetbelasting op textiel definitief op te heffen en hieraan worden verbonden verschillende maatregelen en de verhoging van bestaande heffingen. De Regering dwingt hier niet alleen de Tweede Kamer, maar in het bijzonder de Eerste Kamer, die nog minder mogelijkheden heeft, haar stem te geven aan maatregelen, die zij onder andere omstandigheden niet zou hebben goedgekeurd. Dit wil zeggen, dat de Regering steun moet zoeken voor haar maatregelen bij degenen, waarvan zij overtuigd is, dat zij het met die maatregelen niet eens zijn. Dit is een zeer onzuivere politiek. Ik kan dit systeem zeker niet bewonderen.

Voor mijn fractie is het belangrijkste bezwaar gelegen in het feit, dat tegenover de intrekking van de vrijstelling van omzetbelasting op suiker, welke vrijstelling destijds werd ingesteld als een compenserende maatregel voor de huurverhoging, geen nieuwe compensatie wordt gegeven. Nu heeft de Minister in de Memorie van Antwoord medegedeeld, dat naar zijn oordeel de sociale positie van het minst draagkrachtige deel van onze